

Investeringer i tidlige sociale indsatser - samfundsøkonomiske beregninger af indsatser i forhold til udsatte børn og unge

November 2010

**Henning Hansen, Niels Rasmussen og
Finn Kenneth Hansen**

Investeringer i tidlige sociale indsatser - samfundsøkonomiske beregninger af indsatser i forhold til udsatte børn og unge

November 2010

**Henning Hansen, Niels Rasmussen og
Finn Kenneth Hansen**

**Investeringer i tidlige sociale indsatser
- samfundsøkonomiske beregninger af indsatser i forhold til udsatte børn og unge**

© CASA, November 2010

ISBN: 978-87-92384-68-3

Elektronisk ISBN: 978-87-92384-69-0

Forord

To svenske nationaløkonomer kortlagde for nylig de økonomiske konsekvenser af, at der ikke bliver grebet tidligt ind over for truede børn og unge, og påviste, hvilket økonomisk potentiale der er for tidlige sociale indsatser. En dansk analyse, som Copenhagen Business School har lavet for Mødrehjælpen viser, at projektet ”I gang” er en god social og økonomisk investering, som giver et positivt samfundsøkonomisk nettoresultat.

Der er tale om analyser, som prøver at vende den sædvanlige optik på udsatte børn og unge som en økonomisk belastning for kommunerne til en optik, hvor en tidlig social indsats betragtes som en langsigtet økonomisk investering.

Inspireret af denne tilgang har Socialpædagogernes Landsforbund bedt CASA om at foretage en analyse af de samfundsøkonomiske konsekvenser af investeringer i tidlige sociale indsatser i forhold til udsatte børn og unge.

Formålet med analysen er at illustrere, at det samfundsøkonomisk kan betale sig med tidlige sociale indsatser med henblik på at undgå, at udsatte børn og unge får dårlige opvækstvilkår og medfølgende et ’dårligt liv’ i voksentilværelsen. Med tidlig social indsats menes en helhedsorienteret tidlig indsats, som er rettet mod hele familien dvs. både børn og forældre. En indsats som afhjælper vanskelighederne i opvækstårene og dermed giver bedre muligheder for et almindeligt voksenliv.

Socialpædagogernes Landsforbund har stillet fire cases til rådighed for analysen, som illustrerer ’dårlige liv’ i voksentilværelsen. Derudover har de peget på de tidlige sociale indsatser, som det ville være en god idé at iværksætte i forhold til de fire cases med henblik på, at voksentilværelsen kunne blive et almindeligt liv.

Med disse oplysninger har CASA udført de forskellige beregninger, herunder set på de samfundsøkonomiske konsekvenser af investeringer i tidlige sociale indsatser i forhold til udsatte børn og unge.

De forskellige beregninger og forudsætninger for beregningerne er alle placeret i bilag bagest i rapporten.

Analysen er udført af Finn Kenneth Hansen og Henning Hansen, begge CASA samt konsulent på opgaven cand.polit. Niels Rasmussen.

Analysen er gennemført i september og oktober 2010.

CASA
November 2010

Indholdsfortegnelse

1	Tidlig social indsats kan betale sig	3
1.1	Tidlig indsats i forhold til udsatte børn og unge	3
1.2	Caseundersøgelse	5
1.3	De fire dårlige liv	6
1.4	Det økonomiske regnestykke (1. fase)	8
1.5	Samfundsøkonomisk potentiale	9
1.6	Tidlig social indsats (2. fase).....	11
1.7	Samfundsøkonomiske konsekvenser (3. fase)	13
1.8	Hvilken succesrate er nødvendig?.....	14
1.9	Effekten af investering i tidlig social indsats – et regneeksempel	17
	Appendiks: Fordelingen af gevinster og udgifter ved en tidlig social indsats mellem kommuner og stat	19
	Litteratur.....	21
	Bilag	23
	Bilag 1: Beregningsforudsætninger	
	Bilag 2: Enkeltbudgetter	
	Bilag 3: Oversigt over beløb	
	Bilag 4: Eksempler på 'dårlige liv'	
	Bilag 5: Eksempler på 'almindelige liv'	
	Bilag 6: Tidlige sociale indsatser	

1 Tidlig social indsats kan betale sig

1.1 Tidlig indsats i forhold til udsatte børn og unge

Den seneste undersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI, 2010) angående børns og unges velfærd og trivsel på en række områder som materiel velfærd, sociale relationer, livsstil, helbred, fritid og andre viser, at de fleste børn og unge har det godt. De vokser op i gode og trygge rammer med forældre, som giver dem omsorg og kærlighed. De fleste børn er glade og velfungerende både fysisk og psykisk. Men der er 15 % af børn og unge, som har det svært på mange af de nævnte områder, så svært at de karakteriseres som udsatte eller marginaliserede og præget af en situation med vanskelige opvækstvilkår.

Stort set samme andel blev benævnt ”risikobørn” i en tidligere undersøgelse fra 1993. Denne undersøgelse opererede med en opdeling af gruppen af risikobørn i en blødere gruppe af ”børn med særlige behov” og to mere distinkte grupper, nemlig gruppen af ”truede børn” og kernegruppen af allerede identificerede ”problembørn”. Den sidste gruppe blev opgjort til ca. 4 % af de 10-18 årige børn og unge (Risikobørn, 1993).

Der er i den anledning peget på behovet for en forstærket tidlig social indsats og en særlig målrettet indsats fra professionelle rettet mod både børn og unge og deres forældre med henblik på at skabe bedre trivsel for udsatte børn og unge.

En tidlig social indsats er ikke kun vigtig i forhold til børns og unges trivsel. Den er også vigtig på længere sigt. Undersøgelser og forskning viser, at en opvækst med dårlig trivsel også påvirker voksenlivet. Generelt klarer udsatte børn og unge sig dårligere end ikke udsatte børn og unge. Det er dog langt fra alle udsatte og tidligere udsatte børn og unge, der klarer sig dårligt trods større risiko. Det er imidlertid vigtigt at understrege, at udsatte børn og unge netop har særlige problemer, der giver dem sværere vilkår i livet.

En forstærket forebyggende indsats påkalder sig også interesse af andre grunde.

De samlede offentlige udgifter til området udsatte børn og unge udgjorde i 2009 13,8 mia. kr. Det omfatter udgifter til børn og unge anbragt uden for eget hjem (12.654 børn og unge (2009)), børn og unge, der modtog visse forebyggende foranstaltninger (12.841 børn og unge (ultimo 2008)) og familier, der har modtaget en eller flere typer af forebyggende familierettede foranstaltninger (30.946 familier (2008)).

Der er således tale om betydelige udgifter for kommunerne, og udgifterne har gennem en længere periode været støt stigende og lægger et stort pres

på de kommunale budgetter og mulighederne for at finansiere andre kommunale indsatsområder, daginstitutioner, skoleområdet og ældreområdet. Kommunerne har derfor også en direkte økonomisk interesse i en mere konstruktiv indsats på området.

Set fra et overordnet samfundsøkonomisk perspektiv vil en bedre forebyggende og tidlig social indsats også bidrage til et større arbejdsudbud, fordi store opvækstproblemer ofte medfører en mere marginal tilknytning til arbejdsmarkedet og herunder en tidlig overgang til førtidspension.

Danmarks Statistik har fx set på voksnes kriminalitet, sundhed og uddannelse i forhold til, hvorvidt de pågældende har modtaget støtte fra bistandsloven/serviceloven i deres barndom/ungdom eller ej. For de 20-39 årige gælder det for mellem 5,5 % og 7 % (i perioden 1997-2007). Modtagelsen af sådan støtte må formodes at være en indikator for andelen af børn og unge med de vanskeligste opvækstforhold.

Undersøgelser viser, at der blandt de voksne, som har begået kriminalitet, er en overrepræsentation af denne gruppe. 17 % af de kriminelle 20-39 årige i 2007 tilhørte gruppen med de vanskeligste opvækstforhold, selvom denne gruppe som nævnt kun udgjorde mellem 5,5 % og 7 % af aldersgruppen. Det samme gælder, når vi ser på helbreds-komponenter som fx behandling for stofmisbrug. Her er der en klar overrepræsentation af voksne, som har været udsatte børn og unge og haft vanskelige opvækstår. 40 % af de personer, der fik behandling for stofmisbrug i 1997-2007, var tidligere udsatte børn (Danmarks Statistik: Udsatte børn og unge, 2007).

En tidlig social indsats har derfor ikke kun betydning på kort sigt, det vil sige i forhold til trivsel for børn og unge i deres opvækst, men har også betydning på længere sigt for børn og unges voksenliv. Der er alt for mange eksempler på dårlige voksenliv karakteriseret ved løs tilknytning til arbejdsmarkedet og overgang til førtidspension i en relativ ung alder, som kan henføres til dårlige opvækstvilkår. Voksne personer som i deres tidlige opvækstår har været udsat for omsorgssvigt, alkoholiserede forældre, eller vokset op med forældre under socialt dårlige vilkår.

Formålet med denne undersøgelse er at vise, om det alene af økonomiske grunde er en god idé med en tidlig social indsats. Det vil sige, at det samfundsøkonomisk kan betale sig med en tidlig social indsats med henblik på at undgå at udsatte børn og unge får dårlige opvækstvilkår og medfølgende et 'dårligt liv' i voksentilværelsen. Med tidlig social indsats menes en helhedsorienteret tidlig indsat, som er rettet mod hele familien dvs. både børn og forældre. En indsats som afhjælper vanskelighederne i opvækstårene og dermed giver bedre muligheder for et almindeligt voksenliv.

1.2 Caseundersøgelse

Undersøgelsen tager udgangspunkt i fire cases for socialt udsatte, som Socialpædagogernes Landsforbund har stillet til rådighed for undersøgelsen. Der er tale om faktiske livsforløb baseret på 'virkelige' sociale sager, som illustrerer fire forskellige voksenliv.

Et 'dårligt liv' i voksentilværelsen er karakteriseret ved ingen uddannelse, ringe tilknytning til arbejdslivet og et langt liv som kontanthjælpsmodtager og med stor risiko for at komme på førtidspension i en relativ ung alder.

De mennesker, det handler om i de fire cases, har det til fælles, at de i deres tidlige opvækstår har været udsatte børn og unge med omsorgssvigt, alkoholiserede forældre eller i øvrigt vokset op med forældre under socialt dårlige vilkår. De fire voksenliv har desuden det til fælles, at de er præget af en løs tilknytning til arbejdsmarkedet grundet dårlig eller ingen uddannelse og har psykiske problemer og/eller misbrugsproblemer. Deres dårlige voksenliv har som konsekvens, at de alle fire i en relativ ung alder bliver tildelt førtidspension.

Et første sted i analysen er at beregne belastningen af de offentlige finanser for hver af de fire 'dårlige liv'. Der udregnes nettoudgifter i forhold til det offentlige under den forudsætning, at der ikke er foretaget nogen socialpolitisk indsats i opvækstårene som udsatte børn og unge.

Ud over de fire 'dårlige liv' udregnes der nettoudgifter i forhold til det offentlige for tre 'almindelige liv'. De 'almindelige liv' vil sige et voksenliv som selvforsørgende. De tre 'almindelige liv' er repræsenteret ved voksenliv som ikke-faglært, som sygeplejerske og som faglært metalarbejder.

I et andet step sættes de fire 'dårlige liv' over for de 'almindelige liv' for at vise, hvor meget samfundet kunne spare ved at vende 'dårlige liv' med store samfundsmæssige udgifter til 'almindelige liv', hvor samfundet har en positiv nettogevinst grundet skatteindtægter og færre udgifter til overførsler og serviceydelser (behandling, sundhed m.v.).

Et tredje step er den tidlige sociale indsats. Socialpædagogernes Landsforbund har peget på tidlige sociale indsatser, der kunne have den betydning, at disse tidligere udsatte børn og unge fik et 'almindeligt liv' som voksen i stedet for det 'dårlige liv', som har præget deres voksentilværelse. Der findes ikke undersøgelser, som handler om effekten af de foreslåede indsatser eller lignende indsatser. Men erfaringerne siger, at en tidlig social indsats vil øge chancerne for at få et mere 'almindeligt liv'. Det er på denne baggrund, at de foreslåede tidlige sociale indsatser er opstillet for de fire cases.

Et fjerde step er at sætte udgiften til den tidlige indsats i forhold til de sparede offentlige nettoudgifter ved at vende 'dårlige liv' til 'almindelige liv'.

Ved de samfundsøkonomiske beregninger er de tidlige sociale indsatser sammenholdt med de forskellige forløb i voksenlivet, og specielt i forhold til de nettogevinster, der vil være af at få et 'almindeligt liv' i stedet for et 'dårligt liv' som voksen. I praksis vil der ofte være ydet en indsats på et eller andet tidspunkt senere i barndommen, men for sent eller i et utilstrækkeligt omfang i forhold til de børn, som senere oplever "de dårlige liv".

Hvis man også medtog disse omkostninger ved beregningen af udgifterne til "de dårlige liv", ville den meget tidlige indsats fremstå yderligere gunstig. Men der er set bort fra disse udgifter for at få en ren modstilling af den tidlige indsats og fraværet af en indsats i barndommen. Beregningerne vil derfor have en tendens til at undervurdere gevinsten ved en tidlig og effektiv indsats.

Det skal bemærkes, at der er set bort fra alle offentlige udgifter, som er fælles for 'dårlige liv' og 'almindelige liv', fx udgifter til daginstitution og skolegang og almindelige sundhedsudgifter. Kun merbelastningen af sundhedsvæsenet ved de dårlige liv er medtaget (se bilaget om forudsætninger).

1.3 De fire dårlige liv

1 – Kvinde stort set uden arbejdsmarkedstilknytning og høje sundhedsudgifter

Kvinden vokser op i et hjem præget af alkohol. Både hendes mor og far er alkoholikere. Hjemmet er præget af megen vold. Kvinden bliver seksuelt misbrugt. Hun får sit første barn som 16 årig. Hun får yderligere to børn. Alle børn er i behandlingssystemet – ambulante eller i anbringelse. Kvinden får ingen uddannelse og opnår aldrig en tilknytning til arbejdsmarkedet. Hun har i en relativ kort periode en meget løs tilknytning til arbejdsmarkedet. Hun lider af angstneurose og fødselsdepression. Hun går til ambulante behandling og bliver indlagt på hospital i 4 måneder.

Kvindens forsørgelse: Fra hun er 18 til 25 år, er hun på kontanthjælp. Fra 26 til 43 år har hun en meget løs tilknytning til arbejdsmarkedet. Gennemsnitligt er hun i arbejde 15 % af tiden og 85 % af tiden på kontanthjælp. På grund af angstneurose og depression bliver hun tildelt førtidspension, da hun bliver 43 år. Bor i egen bolig.

2 – Mand uden uddannelse med stofmisbrug og fængselsdom. Hjemløs i perioder og har lidt periodisk arbejde – er primært på overførselsindkomst

Manden vokser op i et hjem med omsorgssvigt. Allerede i vuggestuen udviser han foruroligende adfærd, og han klarer sig dårligt i skolen, som han går ud af som 15 årig. Han bor hjemme i kort tid og flytter derefter hjemmefra og finder en lille lejlighed. Han får ingen uddannelse og kommer tidligt ud i et misbrug af stoffer. Hans liv er turbulent og præget af kriminalitet.

Mandens forsørgelse: Fra han er 18 til 25 år er han på kontanthjælp, men han har dog job indimellem. Der er tale om en løs tilknytning til arbejdsmarkedet, hvor han gennemsnitligt i denne periode er i arbejde 30 % af tiden og 70 % af tiden på kontanthjælp. Hans liv er præget af alkohol og stoffer, og i perioder er han hjemløs. Han bliver ramt af sygdom og kommer på sygedagpenge. Da han bliver 30 år, begår han kriminalitet og afsoner 3 års fængsel. Efter fængsel bliver han tildelt førtidspension. Han modtager misbrugsbehandling 4 gange af 3-9 måneders varighed.

3 – Kvinde på botilbud og løs arbejdsmarkedstilknytning

Kvinden vokser op i et hjem præget af alkohol. Hendes mor, som hun bor alene med, er alkoholiker. Hun forlader skolen tidligt, og hendes ungdomsår er præget af alkohol. Hun flytter hjemmefra og kommer i et botilbud som 18 årig. Hun er kontaktsvag og selvskadende og kommer i behandling i kombination lukket og åbent psykiatrisk hospital. Hun bor i botilbuddet i perioden 18-25 år. I den periode er hun sideløbende i perioder indlagt på lukket og åben psykiatrisk afdeling.

Kvindens forsørgelse: Hun modtager kontanthjælp frem til 25 års alderen. Fra 26-29 år modtager hun revalidering og tager en SOSU-uddannelse.

Fra hun er 30 til 40 år, er hun delvist i arbejde. Gennemsnitligt er hun 40 % af tiden i arbejde og på dagpenge 60 % af tiden. Den løse tilknytning betyder, at hun overgår til kontanthjælp, så i perioden fra hun er 41 til 50 år, er hun på kontanthjælp 60 % af tiden og 40 % i arbejde. Fra hun er 51 til 52 år, er hun to år på sygedagpenge, hvorefter hun bliver tildelt førtidspension.

Kvinden er periodisk i psykiatrisk og somatisk behandling, hun har udviklet et misbrug, og hun kommer i døgnbehandling 2 gange af 3 måneder.

4 – Ikke-faglært mand med ophold på krisecenter

Manden vokser op under dårlige sociale vilkår, herunder med en alkoholiseret og voldelig far og en svag psykisk mor. Han går tidligt ud af skolen og får ingen uddannelse. Han begår småkriminalitet i ungdomsårene og har et blandingsmisbrug i moderat grad.

Mandens forsørgelse: Han arbejder som ufaglært i forskellige job, hvor han går ud og ind af arbejdsmarkedet. Han har således en løs tilknytning til arbejdsmarkedet. Fra han er 18-35 år arbejder han gennemsnitligt 55 % af tiden og er på dagpenge 45 % af tiden. Han har et alkoholmisbrug, der dog styres nogenlunde. Som 35 årig bliver han skilt og får en social deroute og bliver hjemløs. Han trækker stikket ud og er i et ½ år på krisecenter. Fra han er 36-45 år, er han på kontanthjælp, og derefter bliver han tildelt førtidspension. Han bor i egen bolig.

1.4 Det økonomiske regnestykke (1. fase)

I formuleringen af de ”dårlige liv” er der fokuseret på at gøre dem så realistiske som mulige. I beregningerne af belastningen af de offentlige udgifter fokuseres der udelukkende på de samfundsøkonomiske nettoeffekter, som omfatter indkomstoverførsler, skatteindbetalinger og sundhedsydelse samt andre udgifter til sociale begivenheder, der virker sandsynlige og i øvrigt kan prisfastsættes med nogenlunde nøjagtighed.

Der medtages ikke udgifter til afledte effekter som fx udgifter til andre personer i familien (børns anbringelse) eller samfundsmæssige omkostninger ved kriminelle handlinger eller andre former for overførsler end indkomstoverførsler.

Fremgangsmåde

Der beregnes de sociale belastninger af fire dårlige liv. Der beregnes nettoeffekter i forhold til det offentlige og udgifter til sociale serviceydelser dvs. sundhedsudgifter, behandling, boformer, hjælp og støtte (se bilag 1).

Derudover beregnes nettoeffekter af tre almindelige liv; en ikke-faglært, en faglært og en mellemlang videregående uddannet fx sygeplejerske (se bilag 2).

Nettoeffekter for det offentlige af de fire cases

Med en opgørelse af nettoeffekter for de fire cases, hvor der sammenlignes med en ikke-faglært voksertilværelse, fremkommer følgende tal (altså over hele voksertilværelsen – 18-64 år):

Tabel 1: Nettoeffekter for henholdsvis 'dårlige liv' og ikke-faglært arbejder

	Offentlige nettoudgifter ved 'dårlige liv'	Offentlige nettoindtægter for en ikke-faglært arbejder	Nettogeinst
Case 1: Kvinde uden arbejdsmarkeds-tilknytning.....	5.493.399	2.268.972	7.762.371
Case 2: Mand med misbrug og fængsel	8.684.813	2.268.972	10.953.785
Case 3: Kvinde, løs arbejdsmarkedstil-knytning og botilbud.....	5.890.985	2.268.972	8.159.957
Case 4: Mand, ikke-faglært krisecenter.....	5.271.831	2.268.972	7.540.803

Nettoeffekter af de fire cases, hvor der sammenlignes med et almindeligt liv, hvor kvinden i voksertilværelsen er sygeplejerske og manden faglært metalarbejder.

Tabel 2: Nettoeffekter for henholdsvis "dårlige liv" og sygeplejerske og metalarbejder

	Offentlige nettoudgifter ved 'dårlige liv'	Offentlige nettoindtægter for henholdsvis sygeplejerske og faglært arbejder	Nettogeinst
Case 1: Kvinde uden arbejdsmarkedstilknytning	5.493.399	4.336.719	9.830.118
Case 2: Mand med misbrug og fængsel	8.684.813	3.855.214	12.540.027
Case 3: Kvinde, løs arbejdsmarkedstilknytning og botilbud.....	5.890.985	4.336.719	10.227.704
Case 4: Mand, ikke-faglært krisecenter	5.271.831	3.855.214	9.167.045

Beregningerne viser, at nettogeinsten varierer afhængig af graden af belastninger i det 'dårlige liv', og hvilken voksentilværelse der sammenlignes med. Af de fire cases for 'dårligt liv' viser det sig, at case 2 giver de største offentlige nettoudgifter på 8,6 mio. kr. til forskel fra de øvrige cases, som giver offentlige nettoudgifter på omkring 5,5 mio. kr. – med en variation fra 5,3 mio. kr. (case 4) til 5,9 mio. kr. (case 3).

Sammenligner vi voksentilværelser, er det oplagt, at en voksentilværelse med faglig uddannelse som sygeplejerske eller metalarbejder giver en større nettoindtægt for det offentlige. Mens en voksentilværelse som ikke-faglært giver 2,3 mio. kr. i nettoindtægt, giver en voksentilværelse som sygeplejerske 4,3 mio. kr. og som metalarbejder 3,9 mio. kr. i nettoindtægt.

På denne baggrund bliver nettogeinsten for det offentlige forskellig. Gennemsnitligt vil der være tale om en nettogeinst på 8,5 mio. kr. for de fire cases ved overgang til en voksentilværelse som ikke-faglært, mens der vil være tale om en gennemsnitlig gevinst på 10,4 mio. kr. ved en overgang til et voksenliv som sygeplejerske eller metalarbejder. Den gennemsnitlige nettogeinst på tværs af de forskellige voksenliv vil være 9,5 mio. kr.

1.5 Samfundsøkonomisk potentiale

De fire cases er karakteriseret ved langvarig kontanthjælp med overgang til førtidspension i en relativ tidlig alder (hhv. 45, 53, 33 og 43 år) alle med psykiske problemstillinger og/eller misbrugsproblemer.

For at få en idé om, hvor mange der har disse karakteristika, har vi taget udgangspunkt i årlige nytilkendelser af førtidspension, da alle fire cases er karakteriseret ved tildeling af førtidspension. (Antallet af nytilkendelser har ligget på 14-15.000 i en årrække, men lå lavt i 2007 (12.000) pga. kommunalreformen. I 2008 var antallet 16.600 og i 2009 17.000).

For det første kan vi afgrænse gruppen på diagnose. De to store diagnosegrupper ved tilkendelse af førtidspension er psykiske lidelser og bevægeapparatlidelser. Vi kan udelukke den sidste og i forhold til de fire cases holde os til psykiske lidelser. Der er sket en markant stigning i antallet, som bliver tilkendt førtidspension grundet psykiske lidelser (se tabel 3).

Tabel 3: Kommunale nytilkendelser af førtidspension med diagnosen psykiske lidelser opdelt på aldersgrupper (2007-2009)

	2007	2008	2009
15-19 år	281	375	465
20-29 år	608	972	1.117
30-39 år	1.108	1.660	1.696
40-49 år	1.732	2.467	2.737
50-59 år	1.638	2.181	2.272
60-66 år	235	330	404
I alt.....	5.602	7.985	8.691

Kilde: Årsstatistik for førtidspension 2010, Ankestyrelsen

For det andet afgrænsning på aldersgruppe. Af de fire cases falder to inden for aldersgruppen 40-49 år. En er under 40 år, og en er over 50 år. Tager vi alene aldersgruppen 40-49 år, er der 2.737 personer, som i 2009 tildeles førtidspension grundet psykiske lidelser.

For det tredje afgrænses efter tidligere indkomst. En del kommer fra sygedagpenge, men den helt store gruppe kommer fra kontanthjælp – knap 90 %. Følger vi de fire cases og alene tager dem, som kommer fra kontanthjælp, er der tale om knap 2.500 personer, som overgår til førtidspension grundet psykiske lidelser.

Tager vi gennemsnittet af nettoeffekten af de fire cases i forhold til en situation, hvor de bliver 'almindelige liv' enten i arbejde som faglært eller i arbejde som ikke-faglært, er der tale om en gennemsnitlig nettoeffekt på 9,5 mio. kr.

Forudsætter vi, at det med en tidlig social indsats lykkes at undgå 'dårlige liv' forstået som langvarig kontanthjælp med overgang til førtidspension grundet psykiske lidelser i en relativ tidlig alder (her for aldersgruppen 40-49 år), og fordelingen på voksertilværelse er ligeligt fordelt mellem en ikke-faglært voksertilværelse og faglært voksertilværelse, er der tale om en samfundsøkonomisk nettobesparelse i størrelsesordenen 23,75 mia. kr. (9,5 mio. x 2.500 personer) set over disse personers livsforløb.

Dette svarer samtidig til samfundets årlige udgifter til denne persongruppe, som overgår til førtidspension i alderen 40-49 år forudsat, at tilgangen er den samme hvert år. (Det er klart, at de 2500 personer, der overgår til førtidspension i det enkelte år, kun belaster samfundet med et års udgifter, men til gengæld belaster tidligere års tilgang til førtidspensionssystemet også det

enkelte kalenderår. Derfor vil de 23,75 mia. kr. repræsentere den årlige udgift ved en konstant tilgang til førtidspension og det forudsatte forudgående forløb med kun delvis arbejde og kontanthjælp, dagpenge, behandling m.v.)

Det er vurderingen, at der er et økonomisk potentiale for en offentlig gevinst på knap 24 mia. kr. årligt, hvis den udpegede målgruppe med et dårligt liv præget af sociale vanskeligheder og manglende selvforsørgelse kan hjælpes til et liv med selvforsørgelse.

1.6 Tidlig social indsats (2. fase)

Den nyeste forskning om børn og unge viser, at der fortsat er 15 % af børn og unge, som er marginaliserede, socialt udsatte eller går under betegnelsen risikobørn.

I en undersøgelse fra 1993 af udsatte børn og unge opererede man med begrebet risikobørn og fandt også her, at der var tale om ca. 15 % af alle børn og unge. I undersøgelsen blev der foretaget en opdeling af gruppen af risikobørn i en blødere gruppe af ”børn med særlige behov” og to mere distinkte grupper, nemlig gruppen af ”truede børn” og kernegruppen af allerede identificerede ”problembørn”. Den sidste gruppe blev opgjort til ca. 4 % af de 10-18 årige børn og unge (Risikobørn, 1993).

Den konstante andel på 15 % børn og unge som er marginaliserede, peger på, at den tidlige sociale indsats er blevet forsømt. Det er hensigten med denne undersøgelse at vise, om det kan betale sig at forebygge med en tidlig social indsats. En tidlig social indsats, som er helhedsorienteret med inddragelse af hele familien, hvor der er sammenhæng mellem indsatserne og samarbejde mellem de forskellige aktører på området sundhedsplejen, daginstitutionen og skolen.

Der er ikke nødvendigvis tale om nye indsatser med nye typer af organisationer, institutioner og projekter, men at satse på en tidligere indsats som er helhedsorienteret, opsøgende og opfølgende med fokus på hele familien. De tidlige indsatser er ikke udvalgt ud fra evidenskriterier. Der foreligger ikke undersøgelser eller dokumentation for indsatser, der til forskel fra andre indsatser fører til, at udsatte børn og unge i deres voksenliv får et ’almindeligt liv’. Indsatserne er præsenteret ud fra erfaringer med tidlige sociale indsatser.

I forhold til de fire cases er følgende forslag til løsning:

Case 1:

Familien er velkendt i systemet. Pigen anbringes til udredning af 5 måneders varighed på en døgninstitution fra fødslen. Pigen har ingen varige skader af alkohol under moderens svangerskab. Anbringes i plejefamilie. Da pigen er 5 år, er moderen parat til alkoholbehandling og til hjælp med at

komme ud af et voldeligt ægteskab: psykologbehandling ugentligt i et halvt år og med intensiv støtte og træning i hjemmet to gange ugentligt i et halvt år herefter nedjusteret til en gang hver 14. dag, som fortsætter til pigen er 8 år. Pigen hjemgives som 6½ årig. Pigen besøger familieplejen en weekend månedligt, indtil hun er 10 år (aflastning i 2 døgn).

Case 2:

Allerede meget tidligt i vuggestuen har drengen en foruroligende adfærd. Drengen udredes som 3 årig og diagnosticeres som havende ADHD. Drengen medicineres. Han får 10 timers ugentlig støttepædagog i børnehaven fra 4-6 år. Der bevilges hjemme-hos og kontaktperson til hjemmet efter behov fra drengens 4. til 13. år – svarende til en bevilling på gennemsnitlig 4 timer ugentligt i alle årene.

Case 3:

Moder og pigen anbringes på en familieinstitution umiddelbart efter pigens fødsel. Moderen gennemgår alkoholbehandling sideløbende med anbringelse, som i alt varer ¾ år. Der bevilges støtte i hjemmet til fastholdelse af den positive familiesituation.

Case 4:

Politiet bliver tilkaldt til hjemmet på grund af vold i hjemmet, da drengen er ½ år. Familien kommer i familiedøgnbehandling i 3 måneder, og faderen kommer i ambulant misbrugsbehandling sideløbende hermed. Familien får intensiv støtte i hjemmet 10 timer ugentligt i 4 år, drengen får aflastning i familiepleje 6 døgn pr. måned indtil han er 14 år.

For hver af de fire cases har vi opgjort udgifterne til den foreslåede tidlige sociale indsats. For en præcis opgørelse af udgifterne til de enkelte indsatser i forhold til den enkelte case (se nærmere i bilag).

Tabel 4: Samlede udgifter til den tidlige sociale indsats til familie og barn for de enkelte casefamilier

Case 1:	2.046.445,9
Case 2:	1.104.258,4
Case 3	1.397.647,5
Case 4:	2.672.681,0

Der vil være tale om en gennemsnitsudgift på 1,8 mio. kr.

Forudsætter vi, at ca. 15 % af en årgang er risikobørn, svarer det til knap 10.000 børn af en årgang. Børn karakteriseret som problembørn – omkring 4 % – vil svare til ca. 2.600 børn. En investering i en tidlig social indsats i forhold til denne gruppe vil give en investering på 4,7 mia. kr.

Vi vil i det følgende se, om det er økonomisk forsvarligt at investere i en tidlig social indsats, som det her er foreslået for de fire cases.

1.7 Samfundsøkonomiske konsekvenser (3. fase)

I dette afsnit vil vi sætte den tidlige sociale indsats i forhold til senere nettoeffekter – og undersøge om det kan betale sig at investere i tidlig social indsats.

Da den tidlige sociale indsats forudsættes sat ind meget tidligt i barnets liv, mens gevinsten først optræder fra det 18 år for den ikke-faglærte eller lidt senere, når der sammenlignes med gode liv som sygeplejerske eller faglært arbejder, er der tale om investeringsbeslutning. Det er derfor ikke nok, at udgifterne går lige op med gevinsten. Derfor er der foretaget en neddiskontering af gevinsterne såvel som udgifter til år 0.

Da det pt. er stærkt omdiskuteret, hvilken samfundsmæssig kalkulationsrente dvs. hvilken neddiskonteringsrente, der er den mest relevante, er beregningerne foretaget med 3 forskellige kalkulationsrenter – nemlig en realrente (rente-inflation) på 2 %, 4 % og 6 %.

Det forudsættes, at der vil være en økonomisk vækst på 2 % pr. år.

Grundberegningen er baseret på en realrente svarende til disse 2 %.

Tablet 5: Nettogevinst ved forskellige kalkulationsrente. Investering i tidlig social indsats som medfører ændring fra et 'dårligt liv' til 'almindeligt liv' med ikke-faglært arbejde

	Grundberegning 2 %	4 %	6 %
Case 1: Kvinde uden arbejdsmarkedstil- knytning	5.960.103	1.417.919	-269.246
Case 2: Mand med misbrug og fængsel	9.813.527	3.708.152	1.354.619
Case 3: Kvinde løs arbejdsmarkedstil- knytning og botilbud.....	6.762.310	2.467.481	450.236
Case 4: Mand, ikke-faglært og i krisecenter	4.868.122	598.073	-914.874
Gennemsnit (afrundet).....	6.800.000	2.000.000	0.100.000

Det fremgår af beregningerne, at grundberegningen på 2 % viser, at der vil være gevinst ved alle de forskellige eksempler, altså uafhængigt af om det 'almindelige liv' er et liv som ikke-faglært arbejder eller er et 'almindeligt liv' som sygeplejerske eller metalarbejder. For de sidstnævnte liv er nettogevinsten større end ved et 'almindeligt liv' som ikke-faglært arbejder.

Tabel 6: Nettogevinst ved forskellige kalkulationsrente. Investering i tidlig social indsats som medfører ændring fra et 'dårligt liv' til 'almindeligt liv' med faglært arbejde

	Grundberegning 2 %	4 %	6 %
Case 1: Kvinde uden arbejdsmarkedstil- knytning	7.777.024	2.028.904	-87.153
Case 2: Mand med misbrug og fængsel	11.399.769	4.306.172	1.589.284
Case 3: Kvinde løs arbejdsmarkedstil- knytning og botilbud.....	8.579.231	2.871.243	450.236
Case 4: Mand, ikke-faglært og i krisecen- ter	6.454.364	1.211.021	-672.788
Gennemsnit (afrundet).....	8.600.000	2.600.000	0.300.000

Der er også tale om en gevinst ved en kalkulationsrente på 4 % pr. år. Alle eksemplerne viser positive nettoresultater, men er klart mindre end nettoresultatet i grundberegningen.

Ser vi på resultaterne ved en kalkulationsrente på 6 %, vil der netto være tale om et negativt beløb ved eksempel 1 og eksempel 4, mens der fortsat er tale om positive bidrag, hvad angår eksempel 2 og eksempel 3.

1.8 Hvilken succesrate er nødvendig?

Med de foreslåede tidlige sociale indsatser i forhold til de fire cases har vi fundet ud af, at der vil være tale om en positiv nettogevinst. Det gælder for grundberegningen, og det gælder også ved en kalkulationsrente på 4 %. Derimod vil case 1 og 4 ikke give en nettogevinst ved en kalkulationsrente på 6 %.

Dette er tilfældet under forudsætning af, at de tidlige sociale indsatser virker – det vil sige, at der sker et skift fra et 'dårligt voksenliv' uden selvforsørgelse til et 'almindeligt liv' med selvforsørgelse.

Der er dog ikke sikkerhed for, at dette vil ske i forhold til alle børn og unge. Spørgsmålet er derfor, hvor stor en succesrate der er nødvendig for, at investeringen kan betale sig.

Virker den tidlige sociale indsats i forhold til alle de børn og forældre, som modtager de tidlige sociale indsatser, er der ingen tvivl, at en investering i de tidlige sociale indsatser ved en kalkulationsrente på 2 % og 4 % klart ville kunne betale sig. Der vil være en samfundsøkonomisk gevinst for samfundet og for de mange børn og forældre.

Da dette kan være en urealistisk forudsætning, er spørgsmålet, hvor følsom en investering i de tidlige sociale indsatser er for, om det faktisk vil lykkes for de udsatte børn at få et 'almindeligt liv' i stedet for et 'dårligt liv'. Det vil sige, hvilken succesrate vil sikre, at investeringen i de tidlige sociale indsatser er samfundsøkonomiske.

Med de foretagne beregninger af nettogevinsten – (en investering i tidlig social indsats som forudsættes at føre til et 'almindeligt liv' enten som ikke-faglært eller faglært i stedet for en voksentilværelse som 'dårligt liv') – kan vi beregne, hvor stor en succesrate der skal til, for at investeringen kan betale sig – givet forskellige kalkulationsrenter.

Beregningerne tager udgangspunkt i gennemsnitsudgiften til den tidlige sociale indsats eller den gennemsnitlige investering på 1,8 mio. kr. og den gennemsnitlige nettogevinst af de fire cases, hvor et 'dårligt liv' ændres til et liv som ikke-faglært arbejder. Det vil sige, at den variation i tidlige sociale indsatser, som de fire cases repræsenterer, forudsættes at være ledetråd for den sociale investering.

For det andet foretages beregningen for et gennemsnit for de fire cases, hvor et dårligt liv ændres til et almindeligt liv med faglært arbejde.

Tabel 7: Nødvendig succesrate for en positiv gevinst af investering i tidlige sociale indsatser, hvis det almindelige liv er ikke-faglært arbejde. Opgjort ved forskellig kalkulationsrente

	Grundberegning 2 %	4 %	6 %
Investering i tidlige sociale indsatser gennemsnitlig	1,8 mio. kr.	1,8 mio. kr.	1,8 mio. kr.
Gennemsnitlig gevinst Før investering. 2)	8,6 mio. kr.	3,8 mio. kr.	1,9 mio. kr.
Succesrate der som minimum vil sikre en positiv nettogevinst. 1)	21 %	47 %	100 %

Note 1: Den nødvendige succesrate er opgjort som investeringens procentandel af gevinsten.

Note 2: Nettogevinsten efter investering i den tidlige indsats fremgår af tabel 5 ovenfor. Her er investeringen på 1,8 mio. kr. derfor lagt til

Ved en social investering i tidlige sociale indsatser i et grundberegningforløb (2 %) vil det kunne betale sig at foretage denne investering, hvis blot det lykkes 21 % af børnene at få et almindeligt liv som ikke-faglært i stedet for et 'dårligt liv'. Alle succesrater, som vil være større end 21 %, vil helt klart give en positiv nettogevinst. Det vil kunne betale sig at gennemføre investeringen i de tidlige sociale indsatser (se tabel 7).

Det kan også udtrykkes på den måde, at hvis investeringen i den tidlige sociale indsats kun udgør 20 % af gevinsten, behøver kun 20 % af de børn,

som har modtaget den tidlige indsats, at lykkes med et 'almindeligt liv' for, at investeringen er tjent hjem.

Tænkes der alternativt i en kalkulationsrente på 4 %, kræves der en succesrate på knap 50 %. Investeringen vil kun være positiv, hvis succesraten ligger på knap 50 % og derover. (Med en kalkulationsrente på 6 % vil kravet være en succesrate på 100 %).

Tabel 8: Nødvendig succesrate for en positiv gevinst af investering i tidlige sociale indsatser, hvis det almindelige liv er sygeplejerske eller faglært arbejder. Opgjort ved forskellig kalkulationsrente

	Grundberegning 2 %	4 %	6 %
Investering i tidlige sociale indsatser gennemsnit	1,8 mio. kr.	1,8 mio. kr.	1,8 mio. kr.
Gennemsnitlig gevinst Før investering. 2)	10,4 mio. kr.	4,4 mio. kr.	2,1 mio. kr.
Succesrate der som minimum vil sikre en positiv nettogevinst. 1)	17 %	40 %	85 %

Note: se tabel 7

Forudsætter vi, at investeringen i de tidlige sociale indsatser fører til et voksenliv som faglært arbejder – hhv. sygeplejerske og metalarbejder – vil det i grundberegningen være nødvendigt med en succesrate på 16-17 %. Alt over en succesrate på denne procent vil give en positiv samfundsøkonomisk gevinst (se tabel 8).

Ved en kalkulationsrente på 4 % vil det være nødvendigt med en succesrate på 39 %, for at der vil være tale om en positiv samfundsøkonomisk gevinst. (Med en kalkulationsrente på 6 % vil kravet være en succesrate på 85 %).

Opsummerende kan vi konstatere: at jo større kalkulationsrenterente – det vil sige – jo større afkastkrav, desto større krav til succesraten.

I grundberegningen med et afkastkrav på 2 % er det kun nødvendigt med en succesrate på ca. 20 %.

Det vil sige, at lykkedes det at sikre et 'almindeligt liv' for blot 1 ud af 5 børn, som de tidlige sociale indsatser rettes imod, vil der være tale om en samfundsøkonomisk gevinst ud over den menneskelige gevinst.

Er der tale om en overgang fra et 'dårligt liv' til et 'almindeligt liv' som sygeplejerske eller faglært arbejder og et afkastkrav på 2 %, vil kravet være en succesrate på 17 % og 39 % med en kalkulationsrente på 4 %.

1.9 Effekten af investering i tidlig social indsats – et regneeksempel

De foregående analyser har vist, hvilke krav der skal til for at sikre, at en investering i tidlig social indsats er samfundsøkonomisk fordelagtig. I det følgende vil vi illustrere effekterne af en investering i tidlig social indsats med et regneeksempel.

De foreslåede tidlige sociale indsatser i forhold til de fire case forudsættes iværksat i forhold til gruppen af problembørn, som omfatter ca. 2.600 børn. Med et gennemsnitligt udgiftsniveau på omkring 1,8.mill kr. vil der være tale om en årlig investering i tidlige sociale indsatser i størrelsesordenen 4,7 mia. kr.

Om investeringen er samfundsøkonomisk rentabel afhænger af kalkulationsrenten. I det følgende regneeksempel forudsættes en kalkulationsrente på 2 %.

Effekten af investeringen vil være påvirket af succesraten af de tidlige sociale indsatser.

Med en succesrate på 50 % vil det betyde, at der vil være ca. 1.300 personer færre, som i deres voksenliv vil undgå et 'dårligt liv' og få et 'almindeligt liv'.

Det vil svare til en reduktion på knap 50 % af de voksne, som i dag overgår fra kontanthjælp til førtidspension i aldersgruppen 40-49 år og med diagnosen psykiske lidelser.

Er der tale om en overgang fra et 'dårligt liv' til et 'almindeligt liv' som ikke-faglært arbejder vil der med udgangspunkt i de 4 case være følgende effekter. De fire case giver gennemsnitligt en nettobesparelse for det offentlige på 8,5 mio. kr. – og forudsættes det, at 1.300 personer undgår et 'dårligt liv', vil der være tale om en besparelse på ca. 11,0 mia. kr.

Med en lavere succesrate - 25 % - vil der være tale om en nettobesparelse på ca. 5,5 mia. kr. Med en succesrate på 75 % vil der være tale om en nettobesparelse på ca. 16,0 mia. kr.

Er der tale om en overgang fra et 'dårligt liv' til et 'almindeligt liv' som sygeplejerske eller faglært arbejder vil der med udgangspunkt i de fire case være tale om følgende effekter.

Med en gennemsnitlig nettobesparelse for det offentlige på 10,4 mio. kr. – og med et omfang hvor 1.300 personer undgår et 'dårligt liv' og får et almindeligt liv, vil der være tale om en besparelse på 13,5 mia. kr.

Table 9: Effects of an investment of 4.7 million kr. in early social intervention.

	Success rate 75%	Success rate 50%	Success rate 25%
Number of children and young people who get a 'normal life'	1.900	1.300	650
Public net saving with transition to a life as non-qualified	16,0 million kr.	11,0 million kr.	5,5 million kr.
Public net saving with transition to qualified as nurse or metal worker	19,5 million kr.	13,5 million kr.	6,7 million kr.

Anm. : based on a basic calculation of 2 %

Appendiks: Fordelingen af gevinster og udgifter ved en tidlig social indsats mellem kommuner og stat

Hele udgiften til den forebyggende tidlige indsats påhviler kommunerne. Derimod tilfalder gevinsten både kommuner og staten. Fordelingen af sparede udgifter til indkomstoverførsler er bestemt af de statslige refusionsprocenter, se nedenstående tabel. Gevinsten ved et øget skatteprovenu er bestemt af størrelsen af den statslige indkomstbeskatning og den kommunale. Den samlede gevinst af sparede udgifter til indkomstoverførsler og ekstra indtægter ved, at en person kommer i arbejde, fremgår ligeledes af nedenstående tabel.

For serviceydelsesternes vedkommende afhænger fordelingen af gevinster af opgavefordelingen, da der ikke sker refusion på dette område. Serviceydelser på det sociale område er rene kommunale udgifter. Sundhedsudgifterne finansieres primært af staten, mens kommunerne finansierer ca. 18 % af udgifterne. Det er imidlertid kun 11 % af de samlede udgifter, som afhænger af, hvor meget en kommunes borgere belaster sundhedssystemet. Derfor vil den enkelte kommune kun få en gevinst på 11 % af de sparede sundhedsudgifter. Kriminalforsorgen og dermed fængselsudgifter er statslige. Det samme gælder uddannelsesudgifter i forbindelse med metalarbejderens og sygeplejerskens uddannelse.

På grundlag af tabellen skønnes det, at den del af gevinsten, som består af øgede skatter og sparede indkomstoverførsler, fordeler sig med ca. 60 % til kommunerne og ca. 40 % til staten. For serviceudgifter skønnes det, at statens andel af besparelserne udgør mellem 25 % og 30 %. Det skal her tages i betragtning, at uddannelse i forbindelse med ”de gode liv” medfører merudgifter for staten.

Samlet skønnes det, at den kommunale andel af gevinsten udgør ca. 65 %, mens den tilsvarende statslige andel udgør ca. 35 %.

Da tidsprofilen for de forskellige gevinster kan være forskellig for den kommunale del og den statslige del, er der en betydelig usikkerhed knyttet til skønnet over fordelingen af gevinsterne især ved høje kalkulationsrenter, hvor tidsprofilen er meget afgørende.

Der er her ikke taget højde for eventuelle virkninger af udligningsordningerne mellem kommunerne.

Fordeling af udgifter og gevinster ved en forebyggende tidlig indsats

	Kommune		Stat	
	Beløb	Andel (%)	Beløb	Andel (%)
Indkomstoverførsler				
Kontanthjælp aktivering		35		65
Kontanthjælp passiv periode.....		65		35
Arbejdsløshedsdagpenge aktivering		25		75
Arbejdsløshedsdagpenge øvrige		50		50
Sygedagpenge efter 9 uge.....		65		35
Førtidspension		65		35
Indkomstoverførsler og skatter				
Kontanthjælp over 25 år passiv	-60.704		-37.818	
Kontanthjælp over 25 år aktivering	-25.220		-72.504	
Arbejdsløshedsdagpenge	-37.829		-96.862	
Førtidspension	-86.850		-56.371	
Off. Indtægter fra person i arbejde				
Ikke-faglært gennemsnitlig arbejdsløshed .	28.824		19.032	
Gevinst fra overførsel til i arbejde				
Fra passiv kontanthjælp til arbejde	89.528	61	56.850	39
Fra aktiv kontanthjælp til arbejde	54.044	37	91.536	63
Fra a-dagpenge til arbejde.....	66.653	37	115.894	63
Fra førtidspension til arbejde	115.674	61	75.403	39
Serviceydelser				
Fængsel.....		0		100
Social handling		100		0
Sundhedsudgifter.....		11		89
Uddannelse.....		0		100
Forebyggende tidlig indsats		100		

Litteratur

Social forebyggelse giver bedre afkast end obligationer. Mandag Morgen 23. august 2010.

Danmark kan spare milliarder på forebyggelse. Mandag Morgen 7. december 2009.

Danmarks Statistik, 2010: Udsatte børn og unge 2007.

Jørgensen, Per Schultz m.fl., 1993: Risikobørn. Hvem er de - Hvad gør vi? Udarbejdet for det tværministerielle Børneudvalg. 1993.

Jørgensen Per Schultz, 2008: Udsatte børn, social arv og risiko – status over en indsats. København 2008.

Jørgensen Per Schultz, 2009: Forebyggende indsats forsømt i årevis. Kronik i Politikken d. 23. december 2009.

Pedersen P.V., Christensen A.I., Hesse U., Curtis C., 2008. SUSY UDSAT. Sundhedsprofil for socialt udsatte i Danmark i 2007. København. Rådet for Socialt Udsatte. 2008.

Pedersen P.V., Juel K., Davidsen M., Curtis C., 2010. Socialt udsattes brug af sundhedsvæsenet. København. Rådet for Socialt Udsatte, 2010.

Ottesen Mai Heide m.fl., 2010. Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel. Rapport 10:20. SFI.

Bilag

Bilag 1: Beregningsforudsætninger

Bilag 2: Enkeltbudgetter

Bilag 3: Oversigt over beløb

Bilag 4: Eksempler på 'dårlige liv'

Bilag 5: Eksempler på 'almindelige liv'

Bilag 6: Tidlige sociale indsatser

Beregningsforudsætninger

Beregningerne har til hensigt at beregne den belastning af offentlige finanser, som et dårligt liv medfører i forhold til et normalt liv, og sætte det i forhold til udgiften til en tidlig forebyggende indsats. Hvad denne forebyggende indsats består af og koster er beskrevet i det efterfølgende afsnit. Beregningsperioden omfatter 0-64 år.

Udgiftsbelastningen vedr. et dårligt liv sammenlignes med det beløb, som normale liv som en sygeplejerske, en metalarbejder og en ufaglært arbejder bidrager med til offentlige kasser.

De udgifter, som det offentlige har til enhver borger, uanset om der er tale om et dårligt liv eller et normalt liv, indgår ikke i beregningen, da formålet er at isolere nettovirkningen for offentlige kasser af en ændring fra livsbane med et dårligt liv til en normal livsbane.

Det betyder, at der er set væk fra udgifter til daginstitution, skole, almindelige gennemsnitlige sundhedsudgifter, benyttelse af idrætsfaciliteter, kulturelle tilbud m.v.

Alle tal, som ikke umiddelbart er 2010 tal, er omregnet til 2010 niveau med forbrugerprisindekset.

Forudsætninger for beregningerne af udgifterne til et dårligt liv

Belastningen netto opgøres som resultatet af følgende faktorer:

- Merudgifter for det offentlige i form af følgende typer udgifter: social behandling, fængselsophold, ekstra belastning af sundhedsvæsenet.
- Udgifter til indkomstoverførsler inkl. boligsikring.
- Minus bidrag til det offentlige i form af indkomstskat og eventuelle indbetalinger af a-kassekontingent.

Udgifter til social behandling og fængselsophold

Udgifterne til misbrugsbehandling er beregnet på grundlag af oplysninger i Socialministeriets Tilbudsportal.

- Stofmisbrugsbehandling: 121.808 kr. pr. år.
- Alkoholmisbrugsbehandling: 73.000 kr. pr. år.
- Hjemløseinstitutioner pr. plads 111.083 kr. pr. år. Opgjort på grundlag af de samlede udgifter pr. plads.
- Fængselsophold: 519.052 kr. pr. år. Oplysninger om udgifter vedr. fængselsophold på grundlag af i Kriminalforsorgens publikation "Økonomi 2010.

Merudgifter til sundhed

Ekstra belastning af Sundhedsvæsenet er beregnet ud fra oplysninger i Statens Institut for Folkesundheds publikation ”Socialt udsattes brug af Sundhedsvæsenet”, København 2010. Heri er de sundhedsmæssige merudgifter for socialt udsatte opgjort til 16.906 kr. for mænd og 15.211 kr. for kvinder opgjort i 2006 priser. Opregnet til 2010 niveau henholdsvis 18.411 kr. og 16.565 kr.

Merudgifter til sundhed indregnes på følgende måde:

Dårligt liv 1:

Fra det 43. år, hvor kvinden overgår til førtidspension, indregnes sundhedsmæssige merudgifter.

Dårligt liv 2:

Fra det 26. år, hvor manden overgår til at modtage sygedagpenge, indregnes sundhedsmæssige merudgifter.

Dårligt liv 3:

I perioden 18-25 år indregnes sundhedsmæssige merudgifter for kvinden. Fra det 51. år, hvor hun overgår til sygedagpenge og frem, indregnes igen sundhedsmæssige merudgifter.

Dårligt liv 4:

Der indregnes sundhedsmæssige merudgifter fra det 36. år, hvor manden overgår til kontanthjælp og ikke længere har nogen form for beskæftigelse.

Boligsikring.

Boligsikringen er beregnet ud fra en 60 m² almen lejlighed med en gennemsnitlig kvadratmeterleje ifølge Landsbyggefondens ”Husleje og udgiftsstatistik 2008” svarende til en månedlig husleje på 3.466 kr. i 2010. Der er taget højde for, at begrænsningen af boligsikringen for husstande uden børn til kun at udgøre 15 % af boligudgiften ikke gælder for førtidspensionister.

Andre ydelser

Det offentlige udgifter til aktivering er ikke medregnet.

Skat

Skatten er beregnet på grundlag af skattesatser 2010, jf. Skatteministeriets ”Hovedtræk i personbeskatningen 2010”. Der er regnet med en gennemsnitlig kommuneskatteprocent og kirkeskatteprocent. De eneste fradrag, der er medtaget i beregningerne ud over personfradraget, er beskæftigelsesfradraget, fradrag for eventuelt a-kassekontingent og fagligt kontingent (maks.-grænse 3.000 kr.). Grøn check er modregnet i indkomstskatten. Der er for fremtidige år ikke indregnet virkningen af, at beløbsgrænser i 2011 ikke bliver reguleret.

Der er ikke regnet med indirekte afgifter (moms og punktafgifter m.v.).

Alle beløb er angivet i 2010 niveau evt. omregning på grundlag af udviklingen i forbrugerpristallet, hvis der ikke haves oplysninger vedr. 2010.

Særlige forudsætninger vedr. sygeplejersken

Sygeplejersken forudsættes at blive student som 19 år og gennemfører uddannelsen på normeret tid 3,5 år. Hun modtager SU i gymnasiet i det 18. år og derefter SU som studerende de følgende 3,5 år.

Uddannelsesudgifterne er fastsat svarende til Undervisningsministeriets "Tal der taler, Uddannelsesnøgletal 2009" København 2010. For gymnasieuddannelsen er udgiften 83.000 kr. i 2009 priser og for sygeplejeuddannelsen 73.000 kr. i 2009.

Det forudsættes, at sygeplejersken ikke har arbejde ved siden af studiet.

Efter endt uddannelse får vedkommende umiddelbart job som sygeplejerske til en løn svarende til overenskomstens stedtillæg Hovedstaden. De første 4 år er på løntrin 4, derefter aflønning på løntrin 6. Der er ikke regnet med, at sygeplejersken avancerer.

A-kassekontingentet er fastsat svarende til DSA-arbejdsløshedskasse og fagforeningskontingentet svarende til Dansk Sygeplejeråd henholdsvis 364 kr. og 399 kr. (ekskl. særligt konfliktbidrag). Arbejdsløshedsprocenten er sat til 0, da der ikke er historiske erfaringer, som giver mulighed for en anden procent. Der er ikke regnet med medlemskab af efterlønsordningen.

Særlige forudsætninger vedr. den ufaglærte

Der er regnet med en løn for en person på 3F-overenskomsten vedr. rengøringsarbejde (SBA) 110 kr. i timen plus feriepenge.

Der er regnet med fagligt kontingent og a-kassekontingent for 3F henholdsvis 450 kr. og 450 kr.

Der er regnet med, at den pågældende har en gennemsnitlig arbejdsløshedsprocent alle år svarende til gennemsnittet for 3Fs arbejdsløshedskasse i perioden 2006 til 2010, som både omfatter en højkonjunktur og en lavkonjunktur. Den varierer mellem 2,6 % og 14,1 %. På månedsbasis – svarende til gennemsnitlig 6,7 %. Der er ikke regnet med medlemskab af efterlønsordningen.

Særlige forudsætninger vedr. metalarbejderen

Metalarbejderen kommer i lære som klejnsmed som 17 årig med en læretid på 4 år. Der er regnet med 20 ugers grundforløb, hvor den pågældende ikke får SU. I det første år er der i øvrigt regnet med en lærlingeløn på 8.000 kr.

pr. måned og de følgende 3 år med en gennemsnitlig lærlingeløn på 10.000 kr. pr. måned. Uddannelsesomkostningerne er jf. ”Tal der taler, Uddannelsesnøgletal 2009” sat til 111.000 kr. pr. årselev i 2008 svarende til udgiften til tekniske erhvervsuddannelser. Der er regnet med 40 % af tiden på erhvervsskole og 60 % i virksomheden.

Derefter ansættelse inden for fagområdet maskiner og værktøj med en timeløn på 190,24 kr. plus feriepenge jf. Metals statistik for metalarbejdere inden for fagområdet maskiner og værktøj i hovedstadsområdet 2010. A-kassekontingent på 440 kr. og et fagforeningskontingent på 477 kr. Metalarbejderen forudsættes berørt af arbejdsløshed i 3,5 % af tiden i alle år. Svarende til den gennemsnitlige ledighed i perioden 1. januar 2006 til 31. juli 2010.

Udgifterne til indkomstoverførsler

Udgifterne til dagpenge, kontanthjælp og førtidspension er sat til gældende takster pr. 1. januar 2010, jf. Beskæftigelsesministeriets satser 2010.

Der er gennemregnet i alt 15 forskellige eksempler på forskellige positioner i forhold til arbejde, uddannelse og indkomstoverførsler.

Forudsætninger for beregningen af udgiften til en forebyggende indsats

Den forebyggende indsats afspejler de 4 cases.

Bilag 2

Udregning af nettobidrag til offentlige kasser

Ikke faglært arbejder*

	Satser m.v.	I beskæftigelse	ledig	vægtet
Timeløn (3F normalløn rengøring)	110 kr. + 12,5 pct.	123,75		
Antal timer		1.628		
Løn i alt		201.465		
Arbejdsmarkedsbidrag	8 pct.	16.117		
ATP-bidrag (90 kr.pr. Måned, privat fuldtid)	90	1.080		
Personlig indkomst (lønindkomst-arbejdsmarkedsbidrag - ATP)		184.267		
Fradrag for A-kasse og fagforening (3F) max 3000	450 kr + 400 kr.	8.400		
Beskæftigelsesfradrag	4,25 pct.	8.562		
Skattepligtig indkomst		167.305		
Personfradrag	42.900 kr.	42.900		
Bundskat (personlig indkomst-personfradrag)	3,67 pct.	5.188		
Kommune skat og sundhedsbidrag (skattepligtig indkomst)	25,6 + 8,0	41.800		
Grøn check	1300 kr.	1300		
Bundskat + kommuneskat + sundhedsbidrag - grøn check	25,6	45.688		
Arbejdsmarkedsbidrag (lønindkomst)	8pct.	16.117		
A-kassekontingent	450	5.400		
Nettobidrag til offentlige kasser før boligsikring		67.205		
Husleje /gennemsnitlig almen bolig 60 kvm)	3.466	41.595		
Boligsikring	Maks. 15 pct. af leje	6.239		
Nettobidrag til offentlige kasser før serviceydelser		60.966	-128.452	
Vægtet		0,933	0,067	
Nettobidrag vægtet for person med gennemsnitlig arbejdsløshed		56.881	-8.606	48.275
Husleje 2008 for 51-60 kvm: 656 kr. pr. år	39.360			
Opregnet til 2010 for 60 kvm årlig regulering 2,8 pct.	41.595			

*Gennemsnitlig arbejdsløshed. Medlem af A-kasse og fagforening. Enlig uden børn.

Enlig faglært metalarbejder*

	Satser m.v.	I beskæftigelse	Ledig	Vægtet
Andel		0,965	0,035	
Timeløn	190,24			
Årsløn	1.628 timer	309.710		
Eget pensionsbidrag	7,16 kr.pr. time	11.656		
nettoløn		298.054		
lønindkomst i alt		309.710	195.520	
Arbejdsmarkedsbidrag	8 pct.	24.776	0	
ATP-bidrag (90 kr. pr. måned, privat fuldtid)		1.080	1.080	
Personlig indkomst (løn – arbejdsmarkedsbidrag - ATP og eget pensionsbidrag)		272.197	194.440	
Fradrag for A-kasse og fagforening (3F) max 3.000	306 + 134 kr månedligt + fagligt	8.280	8.280	
Beskæftigelsesfradrag	4,25 pct	13.162	8309,6	
Skattepligtig indkomst		250.754	177.850	
Personfradrag	42.900 kr.	42.900	42.900	
Bundskat (personlig indkomst - personfradrag)	3,67 pct.	8.415	5.561	
kommune skat og sundhedsbidrag (skattepligtig indkomst)	25,6 + 8,0	69.839	45.343	
Grøn check	1.300 kr.	1.300	1.300	
Bundskat + kommuneskat + sundhedsbidrag - grøn check	25,6	76.954	49.604	
Arbejdsmarkedsbidrag (lønindkomst)	8 pct.	24.776	0	
A-kassekontingent	306 + 134 kr	5.280	5.280	
Nettobetaling til offentlige kasser før boligsikring		107.011	54.884	
Husleje /gennemsnitlig almen bolig 80 kvm)	3.466	41.595	41.595	
Boligsikring	Max 15 pct. af leje	6.239	6.239	
		100.771	48.645	
Nettobidrag til offentlige kasser		100.771	-146.874	92.104
Noter:				
Husleje 2008 for 51-60 kvm: 656 kr. pr. år	39.360			
Opregnet til 2010 for 60 kvm årlig regulering 2,8 pct.	41.595			

* Fuldtidsarbejde med gennemsnitlig arbejdsløshed blandt metalarbejdere. Enlig uden børn.

Sygeplejerske*

	Satser m.v.	4. trin (1.år- 4. år)	6. trin + følgende år
Løn i alt i hovedstaden (område 4)		280.950	315.318
Arbejdsmarkedsbidrag	8 pct.	22.476	25.225
ATP-bidrag (90 kr.pr. Måned, privat fuldtid)		1.080	1.080
Personlig indkomst(lønindkomst-arbejdsmarkedsbidrag-ATP)		257.394	289.013
Fradrag for A-kasse og fagforening (3F) max 3000	364 kr +4790 kr. årligt	7.368	7.368
Beskæftigelsesfradrag	4,25 pct	11.940	13.401
Skattepligtig indkomst		238.086	268.244
Personfradrag	42.900 kr.	42.900	42.900
Bundskat (personlig indkomst – personfradrag)	3,67 pct.	7.872	9.032
Kommune skat og sundhedsbidrag (skattepligtig indkomst)	25,6+8,0	65.582	75.715
Grøn check	1.300 kr.	1.300	1.300
Bundskat+ kommuneskat + sundhedsbidrag - grøn check	25,6	72.154	83.448
Arbejdsmarkedsbidrag (lønindkomst)	8pct.	22.476	25.225
A-kassekontingent	450	5.400	5.400
Nettobidrag til offentlige kasser før boligsikring		100.030	114.073
Husleje /gennemsnitlig almen bolig 80 kvm)	3.466	41.595	41.595
Boligsikring	Max 15 pct. af leje	6.239	6.239
Nettobidrag til offentlige kasser før serviceydelser		93.791	107.834
Noter:			
Det forudsættes at personen ikke rammes af arbejdsløshed jf.meget lav arbejdsløshed blandt sygeplejersker			
Husleje 2008 for 51-60 kvm: 656 kr. pr. år	39.360		
Opregnet til 2010 for 60 kvm årlig regulering 2,8 pct.	41.595		

* Fuldtidsarbejde som sygeplejerske i A-kasse og fagforening. Enlig uden børn.

Førtidspension*

Kroner	Satser m.v.	Årsbasis
Samlet pension(ny pension)	16.285	195.420
ATP bidrag	90	1.080
Personlig indkomst		194.340
Skattepligtig indkomst		194.340
Personfradrag	42.900	42.900
Bundskat (personlig indkomst - personfradrag)	0,0367	5.557
Kommuneskat og sundhedsbidrag	25,6 % + 8,0 %	50.883
Grøn check	1.300	1.300
Bundskat + kommuneskat + sundhedsbidrag - grøn check		55.141
Nettoskattebetaling		55.141
ATP bidrag offentlig indbetaling		2.160
Husleje /gennemsnitlig almen bolig 60 kvm)	3.466	41.595
Boligsikring		10.210
Faktisk udbetalt boligsikring		10.210
Nettobidrag til offentlige kasser		-152.648
Husleje 2008 for 51-60 kvm: 656 kr. pr. år	39.360	
Opregnet til 2010 for 60 kvm årlig regulering 2,8 pct.	41.595	
Minimal egenbetaling	21.700	
minimal andel 11pct	21.377	

* Enlig uden børn

Dagpenge*

	Satser m.v.	Årsbasis
Dagpenge	752 kr. pr. dag	195.520
Individuel overgrænse for dagpenge 90 pct. af hidtidig løn	90 pct. af 201.465	181.319
Personlig indkomst (lønindkomst – arbejdsmarkedsbidrag - ATP)		181.319
Fradrag for A-kasse og fagforening (3F) max 3000	450 kr + 400 kr.	8.400
Beskæftigelsesfradrag	4,25 pct	0
Skattepligtig indkomst		172.919
Personfradrag	42.900 kr.	42.900
Bundskat (personlig indkomst - personfradrag)	3,67 pct.	5.080
Kommune skat og sundhedsbidrag (skattepligtig indkomst)	25,6 + 8,0	43.686
Grøn check	1.300 kr.	1.300
Bundskat+kommuneskat+sundhedsbidrag-grøn check	25,6	47.466
Arbejdsmarkedsbidrag(lønindkomst)	8pct.	0
A-kassekontingent	450	5.400
Indkomstskat netto plus A-kassekontingent		52.866
Husleje /gennemsnitlig almen bolig 60 kvm)	3.466	41.595
Boligsikring	Max 15 pct. af leje	6.239
Nettobidrag til offentlige kasser		-134.692
Husleje 2008 for 51-60 kvm: 656 kr. pr. år	39.360	
Opregnet til 2010 for 60 kvm årlig regulering 2,8 pct.	41.595	

* Enlig uden børn. Medlem af A-kasse og fagforening.

Kontanthjælp over 25 år*		
	Satser mv.	Årsbasis
Samlet kontanthjælp	9.857	118.284
Arbejdsmarkedsbidrag	8 pct.	0
Personlig indkomst		118.284
A-kasse og fagforening		0
Beskæftigelsesfradrag	4,25 pct	0
skattepligtig indkomst		118.284
Personfradrag	42.900 kr.	42.900
Bundskat (personlig indkomst – personfradrag)	3,67 pct.	2.767
Kommuneskat og sundhedsbidrag	25,6+8,0	25.329
Grøn check	1.300 kr.	1.300
Bundskat + kommuneskat + sundhedsbidrag - grøn check	25,6	26.796
Arbejdsmarkedsbidrag	8 pct.	0
Nettoindbetaling		-91.488
Husleje /gennemsnitlig almen bolig 60 kvm)	3.466	41.595
Boligsikring		6.239
Nettobidrag til offentlige kasser		-97.728
Husleje 2008 pr. kvm 51-60 kvm 656 kr. pr. år	39.360	
Opregnet til 2010 for 60 kvm årlig regulering 2,8 pct.	41.595	

* Enlig uden børn.

Kontanthjælp under 25 år*

	Satser mv.	Årsbasis
Samlet kontanthjælp	6.351	76.212
Arbejdsmarkedsbidrag	8 pct.	0
Personlig indkomst		76.212
A-kasse og fagforening		0
Beskæftigelsesfradrag	4,25 pct	0
Skattepligtig indkomst		76.212
Personfradrag	42.900 kr.	42.900
Bundskat (personlig indkomst – personfradrag)	3,67 pct.	1.223
Kommune skat og sundhedsbidrag	25,6+8,0	25.607
Grøn check	1.300 kr.	1.300
Bundskat + kommuneskat + sundhedsbidrag -grøn check	25,6	25.530
Arbejdsmarkedsbidrag	8 pct.	0
Nettoindbetaling		-50.682
Husleje lejet værelse	2.000	24.000
Boligsikring		0
Nettobidrag til offentlige kasser		-50.682

Bilag 3

Oversigt over beløb

	Nettoudgift for det offentlige	Nettoindtægt
Førtidspension	152.649	
Arbejdsløshedsdagpenge (+ akasse)	134.692	
Sygedagpenge (- akasse)	137.269	
Kontanthjælp (over 25 år)	97.728	
Kontanthjælp (under 25 år)	50.682	
Gymnasieelev 17 år	32.424	
Gymnasieelev 18 år	33.424	
Ufaglært fuldtid (+ akasse)		60.966
Ufaglært fuldtid (- akasse)		58.389
Ufaglært med gnsn. Ledighed		48.275
Metalarbejder (+ akasse)		92.104
Metalarbejder (uddan. 1. år)		16.331
Metalarbejder (uddan. 2.-4. år)		27.600
Sygeplejerske (+ akasse) 4.trin		93.791
Sygeplejerske (+ akasse) 6.trin+		107.834
Sygeplejerske (under uddannelse)		551
Serviceydelser	Pr. plads pr. år	
Stofmisbrugsbehandling	121.808	
Alkoholbehandling (døgn)	730.000	
Hjemløseinstitution	111.083	
Fængsel	519.052	
Samværstilbud	10.285	
Støtte/kontaktperson	31.443	
Sundhed mand (merforbrug)	18.411	
Sundhed kvinde (merforbrug)	16.566	

Fire eksempler på dårlige liv

Eksempel 1: Kvinde uden arbejdsmarkedstilknytning

	Overførselsydelse	Skatteindtægt	Sundhedsudgift	Udgifter i alt
18 år	50.682			50.682
19 år	50.682			50.682
20 år	50.682			50.682
21 år	50.682			50.682
22 år	50.682			50.682
23 år	50.682			50.682
24 år	50.682			50.682
25 år	50.682			50.682
26 år	83.069	-8.758		74.311
27 år	83.069	-8.758		74.311
28 år	83.069	-8.758		74.311
29 år	83.069	-8.758		74.311
30 år	83.069	-8.758		74.311
31 år	83.069	-8.758		74.311
32 år	83.069	-8.758		74.311
33 år	83.069	-8.758		74.311
34 år	83.069	-8.758		74.311
35 år	83.069	-8.758		74.311
36 år	83.069	-8.758		74.311
37 år	83.069	-8.758		74.311
38 år	83.069	-8.758		74.311
39 år	83.069	-8.758		74.311
40 år	83.069	-8.758		74.311
41 år	83.069	-8.758		74.311
42 år	83.069	-8.758		74.311
43 år	152.649		16.566	169.215
44 år	152.649		16.566	169.215
45 år	152.649		16.566	169.215
46 år	152.649		16.566	169.215
47 år	152.649		16.566	169.215
48 år	152.649		16.566	169.215
49 år	152.649		16.566	169.215
50 år	152.649		16.566	169.215
51 år	152.649		16.566	169.215
52 år	152.649		16.566	169.215
53 år	152.649		16.566	169.215
54 år	152.649		16.566	169.215
55 år	152.649		16.566	169.215
56 år	152.649		16.566	169.215
57 år	152.649		16.566	169.215
58 år	152.649		16.566	169.215
59 år	152.649		16.566	169.215
60 år	152.649		16.566	169.215
61 år	152.649		16.566	169.215
62 år	152.649		16.566	169.215
63 år	152.649		16.566	169.215
64 år	152.649		16.566	169.215
I alt	5.175.907	-148.886	364.452	7.437.919

Eksempel 2: Mand med misbrug og fængsel

	Overførselsydelse	Skatteindtægt	Fængsel	Misbrugsbehandl.	Sundhedsudg.	I alt
18 år	68.410	-17.517				50.893
19 år	68.410	-17.517				50.893
20 år	68.410	-17.517				50.893
21 år	68.410	-17.517				50.893
22 år	68.410	-17.517				50.893
23 år	68.410	-17.517				50.893
24 år	68.410	-17.517				50.893
25 år	68.410	-17.517				50.893
26 år	137.269					137.269
27 år	137.269					137.269
28 år	137.269					137.269
29 år	137.269					137.269
30 år	137.269					137.269
31 år			519.052			519.052
32 år			519.052			519.052
33 år			519.052			519.052
34 år	152.649				18.411	171.060
35 år	152.649			30.452	18.411	201.512
36 år	152.649				18.411	171.060
37 år	152.649				18.411	171.060
38 år	152.649				18.411	171.060
39 år	152.649				18.411	171.060
40 år	152.649			30.452	18.411	201.512
41 år	152.649				18.411	171.060
42 år	152.649				18.411	171.060
43 år	152.649				18.411	171.060
44 år	152.649				18.411	171.060
45 år	152.649			91.356	18.411	262.416
46 år	152.649				18.411	171.060
47 år	152.649				18.411	171.060
48 år	152.649				18.411	171.060
49 år	152.649				18.411	171.060
50 år	152.649			91.356	18.411	262.416
51 år	152.649				18.411	171.060
52 år	152.649				18.411	171.060
53 år	152.649				18.411	171.060
54 år	152.649				18.411	171.060
55 år	152.649				18.411	171.060
56 år	152.649				18.411	171.060
57 år	152.649				18.411	171.060
58 år	152.649				18.411	171.060
59 år	152.649				18.411	171.060
60 år	152.649				18.411	171.060
61 år	152.649				18.411	171.060
62 år	152.649				18.411	171.060
63 år	152.649				18.411	171.060
64 år	152.649				18.411	171.060
I alt	5.965.744	-140.136	1.557.156	243.616	570.741	9.337.379

Eksempel 3: Kvinde i botilbud

	Overførselsydelse	Skatteindtægt	Misbrugsbeh.	Sundhedsudg.	Hjemløseinst.	I alt
18 år	50.682				111.083	161.765
19 år	50.682				111.083	161.765
20 år	50.682				111.083	161.765
21 år	50.682				111.083	161.765
22 år	50.682				111.083	161.765
23 år	50.682				111.083	161.765
24 år	50.682				111.083	161.765
25 år	50.682				111.083	161.765
26 år	137.269					137.269
27 år	137.269					137.269
28 år	137.269					137.269
29 år	137.269					137.269
30 år	80.815	-24.386				56.429
31 år	80.815	-24.386				56.429
32 år	80.815	-24.386				56.429
33 år	80.815	-24.386				56.429
34 år	80.815	-24.386				56.429
35 år	80.815	-24.386				56.429
36 år	80.815	-24.386				56.429
37 år	80.815	-24.386				56.429
38 år	80.815	-24.386				56.429
39 år	80.815	-24.386				56.429
40 år	80.815	-24.386	182.500	16.566		255.495
41 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
42 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
43 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
44 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
45 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
46 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
47 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
48 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
49 år	58.637	-23.356		16.566		51.847
50 år	58.637	-23.356	182.500	16.566		234.347
51 år	137.269			16.566		153.835
52 år	137.269			16.566		153.835
53 år	152.649			16.566		169.215
54 år	152.649			16.566		169.215
55 år	152.649			16.566		169.215
56 år	152.649			16.566		169.215
57 år	152.649			16.566		169.215
58 år	152.649			16.566		169.215
59 år	152.649			16.566		169.215
60 år	152.649			16.566		169.215
61 år	152.649			16.566		169.215
62 år	152.649			16.566		169.215
63 år	152.649			16.566		169.215
64 år	152.649			16.566		169.215
I alt	4.536.193	-501.806	365.000	414.150	888.664	7.099.849

Eksempel 4: Mand på hjemløseinstitution

	Overførselsydelse	Skatteindtægt	Hjemløseinstitution	Sundhedsudgift	I alt
18 år	60.611	-33.531			27.080
19 år	60.611	-33.531			27.080
20 år	60.611	-33.531			27.080
21 år	60.611	-33.531			27.080
22 år	60.611	-33.531			27.080
23 år	60.611	-33.531			27.080
24 år	60.611	-33.531			27.080
25 år	60.611	-33.531			27.080
26 år	60.611	-33.531			27.080
27 år	60.611	-33.531			27.080
28 år	60.611	-33.531			27.080
29 år	60.611	-33.531			27.080
30 år	60.611	-33.531			27.080
31 år	60.611	-33.531			27.080
32 år	60.611	-33.531			27.080
33 år	60.611	-33.531			27.080
34 år	60.611	-33.531			27.080
35 år	60.611	-33.531	55.542	18.411	101.033
36 år	97.728			18.411	116.139
37 år	97.728			18.411	116.139
38 år	97.728			18.411	116.139
39 år	97.728			18.411	116.139
40 år	97.728			18.411	116.139
41 år	97.728			18.411	116.139
42 år	97.728			18.411	116.139
43 år	97.728			18.411	116.139
44 år	97.728			18.411	116.139
45 år	97.728			18.411	116.139
46 år	152.649			18.411	171.060
47 år	152.649			18.411	171.060
48 år	152.649			18.411	171.060
49 år	152.649			18.411	171.060
50 år	152.649			18.411	171.060
51 år	152.649			18.411	171.060
52 år	152.649			18.411	171.060
53 år	152.649			18.411	171.060
54 år	152.649			18.411	171.060
55 år	152.649			18.411	171.060
56 år	152.649			18.411	171.060
57 år	152.649			18.411	171.060
58 år	152.649			18.411	171.060
59 år	152.649			18.411	171.060
60 år	152.649			18.411	171.060
61 år	152.649			18.411	171.060
62 år	152.649			18.411	171.060
63 år	152.649			18.411	171.060
64 år	152.649			18.411	171.060
I alt	4.968.609	-603.558	55.542	552.330	7.645.604

Tre eksempler på gode liv

Ikke faglært arbejder

Nettobidrag til offentlige kasser	Lønindkomst	Dagpenge*	I alt
18 år	56.882	-8.606	48.276
19 år	56.882	-8.606	48.276
20 år	56.882	-8.606	48.276
21 år	56.882	-8.606	48.276
22 år	56.882	-8.606	48.276
23 år	56.882	-8.606	48.276
24 år	56.882	-8.606	48.276
25 år	56.882	-8.606	48.276
26 år	56.882	-8.606	48.276
27 år	56.882	-8.606	48.276
28 år	56.882	-8.606	48.276
29 år	56.882	-8.606	48.276
30 år	56.882	-8.606	48.276
31 år	56.882	-8.606	48.276
32 år	56.882	-8.606	48.276
33 år	56.882	-8.606	48.276
34 år	56.882	-8.606	48.276
35 år	56.882	-8.606	48.276
36 år	56.882	-8.606	48.276
37 år	56.882	-8.606	48.276
38 år	56.882	-8.606	48.276
39 år	56.882	-8.606	48.276
40 år	56.882	-8.606	48.276
41 år	56.882	-8.606	48.276
42 år	56.882	-8.606	48.276
43 år	56.882	-8.606	48.276
44 år	56.882	-8.606	48.276
45 år	56.882	-8.606	48.276
46 år	56.882	-8.606	48.276
47 år	56.882	-8.606	48.276
48 år	56.882	-8.606	48.276
49 år	56.882	-8.606	48.276
50 år	56.882	-8.606	48.276
51 år	56.882	-8.606	48.276
52 år	56.882	-8.606	48.276
53 år	56.882	-8.606	48.276
54 år	56.882	-8.606	48.276
55 år	56.882	-8.606	48.276
56 år	56.882	-8.606	48.276
57 år	56.882	-8.606	48.276
58 år	56.882	-8.606	48.276
59 år	56.882	-8.606	48.276
60 år	56.882	-8.606	48.276
61 år	56.882	-8.606	48.276
62 år	56.882	-8.606	48.276
63 år	56.882	-8.606	48.276
64 år	56.882	-8.606	48.276
Total	2.673.454	-404.482	2.268.972

* Gennemsnitlig ledighed 0,067

Metalarbejder

Nettobidrag til offentlige kasser	Lønindkomst*	Uddannelse	I alt
18 år	16.331	-70.409	-54.078
19 år	27.600	-44.660	-17.060
20 år	27.600	-44.660	-17.060
21 år	27.600	-44.660	-17.060
22 år	92.104		92.104
23 år	92.104		92.104
24 år	92.104		92.104
25 år	92.104		92.104
26 år	92.104		92.104
27 år	92.104		92.104
28 år	92.104		92.104
29 år	92.104		92.104
30 år	92.104		92.104
31 år	92.104		92.104
32 år	92.104		92.104
33 år	92.104		92.104
34 år	92.104		92.104
35 år	92.104		92.104
36 år	92.104		92.104
37 år	92.104		92.104
38 år	92.104		92.104
39 år	92.104		92.104
40 år	92.104		92.104
41 år	92.104		92.104
42 år	92.104		92.104
43 år	92.104		92.104
44 år	92.104		92.104
45 år	92.104		92.104
46 år	92.104		92.104
47 år	92.104		92.104
48 år	92.104		92.104
49 år	92.104		92.104
50 år	92.104		92.104
51 år	92.104		92.104
52 år	92.104		92.104
53 år	92.104		92.104
54 år	92.104		92.104
55 år	92.104		92.104
56 år	92.104		92.104
57 år	92.104		92.104
58 år	92.104		92.104
59 år	92.104		92.104
60 år	92.104		92.104
61 år	92.104		92.104
62 år	92.104		92.104
63 år	92.104		92.104
64 år	92.104		92.104
Total	4.059.603	-204.389	3.855.214

* Ingen ledighed

Sygeplejerske

Nettobidrag til offentlige kasser	Lønindkomst*	SU	Uddannelse	I alt
18 år		-33.424	-84.245	-117.669
19 år	551		-74.095	-73.544
20 år	551		-74.095	-73.544
21 år	551		-74.095	-73.544
22 år	47.171		37.048	84.219
23 år	93.791			93.791
24 år	93.791			93.791
25 år	93.791			93.791
26 år	94.067			94.067
27 år	107.834			107.834
28 år	107.834			107.834
29 år	107.834			107.834
30 år	107.834			107.834
31 år	107.834			107.834
32 år	107.834			107.834
33 år	107.834			107.834
34 år	107.834			107.834
35 år	107.834			107.834
36 år	107.834			107.834
37 år	107.834			107.834
38 år	107.834			107.834
39 år	107.834			107.834
40 år	107.834			107.834
41 år	107.834			107.834
42 år	107.834			107.834
43 år	107.834			107.834
44 år	107.834			107.834
45 år	107.834			107.834
46 år	107.834			107.834
47 år	107.834			107.834
48 år	107.834			107.834
49 år	107.834			107.834
50 år	107.834			107.834
51 år	107.834			107.834
52 år	107.834			107.834
53 år	107.834			107.834
54 år	107.834			107.834
55 år	107.834			107.834
56 år	107.834			107.834
57 år	107.834			107.834
58 år	107.834			107.834
59 år	107.834			107.834
60 år	107.834			107.834
61 år	107.834			107.834
62 år	107.834			107.834
63 år	107.834			107.834
64 år	107.834			107.834
Total	4.521.956	-33.424	-269.482	4.219.050

* Ingen ledighed

Bilag 6 – Eksempler på tidlig indsats

Eksempel 1					
Prosa	Mere konkret	Pris pr enhed	Udregning	Pris i alt	Kilde
<i>Pigen anbringes til udredning af 5 måneders varighed på en døgninstitution fra fødslen</i>	5 måneder på småbørnsinstitution	3094 pr døgn på Skodsborg observations- og behandlingshjem	5/12 x 365 dage x 3094 kr pr dag	470.545,8	Oplysninger om Skodsborg observations- og behandlingshjem på tilbudsportalen
<i>Anbringes i plejefamilie til tre vederlag (+ omkostningsdækning)</i>	6 år i familiepleje	Vederlag 3,680 kr x 3pr måned + kost & logi 159 kr pr døgn + lommepenge 27 kr pr uge + tøj 97 kr pr uge.	6 år x 12måneder x 3.680kr pr vederlag x 3 vederlag + 6 år x 365 dage x 159 kr pr dag + 6 år x 52 uger (97+27)kr pr uge	1.181.778,0	Vederlag/satser for 2010 for døgnophold, familiepleje og opholdssteder:
<i>Alkoholbehandling af moderen (3 mdr)</i>	3 måneder alkoholbehandling	Pris pr døgn på Ringgården 1475 kr	90 døgn x 1475 kr pr døgn	132.750	Ringgårdens takst
<i>Psykologbehandling ugentligt i et halvt år</i>	26 x psykologbehandling	Første konsultation 924,30 kr, derefter 770,71	1 x 924,3 kr takst og 25 x 770,71 takst	20.192,1	Praksishonorar for selvstændige - se linket til højre på hjemmesiden
<i>Intensiv støtte og træning i hjemmet to gange ugentligt af 4 timer i ½ år</i>	En kontakt-/støtteperson 8 timer ugentligt	Hos private udbydere har vi fundet takster på mellem 275 og 350 kr i timen. Vi vælger at bruge højeste takst	8 timer x 350 kr x 26 uger	72.800,0	Fx pris på 350 kr her: Base2, privatejet støttekontakt-projekt for børn og unge
<i>Intensiv støtte og træning i hjemmet 1 gang hver 14 dag af 4 Timer som fortsætter til pigen er 8 år, dvs i 2 år</i>	En kontakt/støtteperson 4 timer hver 2. uge	Hos private udbydere har vi fundet takster på mellem 275 og 350 kr i timen. Vi vælger at bruge 350 kr som takst	4 timer x 350 kr x 26 uger x 2 år	72.800,0	Fx pris på 350 kr her: Base2, privatejet støttekontakt-projekt for børn og unge
<i>Pigen hjemgives som 6 ½ årig, pigen besøge familieplejen en weekend månedligt (aflastning i 2 døgn til 6 vederlag) indtil hun er 10 år.</i>	Aflastning i familiepleje 4½ år	vederlag 121kr*6stk og kost&logi 159 kr pr døgn	121 kr i vederlag x 6 vederlag x 2dage x 12måneder x 4,5 år og 159 kr i kost & logi x 2dage x 12måneder x 4,5 år	95.580,0	Vederlag/satser for 2010 for døgnophold, familiepleje og opholdssteder:
				2.046.445,9	

Eksempel 2

Prosa	Mere konkret	Pris pr enhed	Udregning	Pris i alt	Kilde
<i>Drengen udredes som 3½ årig og diagnosticeres som havende ADHD.</i>	1 måneds udredning på småbørnsinstitution	Vi tager pris fra Bagsværd observationshjem. 3120 kr pr døgn	30 døgn x 3120 kr. pr døgn	93.600,0	Oplysinger om Bagsværd observationshjem på Tilbudsportalen
<i>Drengen medicineres</i>	Dette vælger vi ikke at prissætte				
<i>Han får 10 timers ugentlig støttepædagog i børnehaven 4-6 år</i>	Støttepædagog 10 timer ugentligt i 3 år	Går her ud fra, at det svarer til 10/37 af samlet løn for en støttepædagog. Tal fra FLDnet lønopgørelser 06 2010 viser en gennemsnitsløn for støttepæd. på 32.751 kr pr måned	10/37 timer *32.751 kr pr måned *12 måneder *3 år	318.658,4	Fra FLD net, under stillingsbetegnelsen 07601 Pæd. pers., daginst./klub/skolefr., Støttepædagoger
<i>Der bevilliges hjemme-hos og kontakt person til hjemmet til træk efter behov 4-13 år – svarende til en bevillig på gennemsnitligt 4 timer ugentlig i alle årene</i>	Kontaktperson 4 timer pr uge i 10 år	Hos private udbydere har vi fundet takster på mellem 275 og 350 kr i timen. Vi vælger at bruge højeste takst	4 timer x 350 kr x 52 uger x 10 år	728.000,0	Fx pris på 350 kr her: Base2, privatejet støttekontakt-projekt for børn og unge
				1.140.258,4	

Eksempel 3

Prosa	Mere konkret	Pris pr enhed	Udregning	Pris i alt	Kilde
<i>Moder og pige anbringes på en familieinstitution umiddelbart efter pigens fødsel. som i alt varer ¼ år</i>	Ophold på familieinstitution i 9 måneder	2061 kr pr døgn på Døgncentret for børn og familier, Århus	2 personer x 2061 kr pr døgn x 9/12 af 365 døgn	1.128.397,5	Oplysninger om Døgncentret for børn og familier, Århus på tilbudsportalen
<i>Alkoholbehandling af moderen (3 mdr)</i>	3 måneder alkoholbehandling	Pris pr døgn på Ringgården 1475 kr	90 døgn x 1475 kr pr døgn	132.750	Ringgårdens takst
<i>Der beviliges støtte i hjemme til fastholdelse den positive familiesituation (3 timer ugentligt i 2 ½ år).</i>	Støtteperson 3 timer pr uge i 2½ år	Hos private udbydere har vi fundet takster på mellem 275 og 350 kr i timen. Vi vælger at bruge højeste takst	3 timer x 350 kr x 52 uger x 2½ år	136.500,0	Fx pris på 350 kr her: Base2, privatejet støttekontakt-projekt for børn og unge
				1.397.647,5	

Eksempel 4

Prosa	Mere konkret	Pris pr enhed	Udregning	Pris i alt	Kilde
<i>Familien kommer i familiedøgnbehandling i 3 måneder</i>	Ophold på familieinstitution i 3 måneder for 3-4 msk			752.265,0	Oplysninger fra Døgncentret for børn og familier på tilbudsportalen
<i>Faderen kommer i ambulant misbrugsbehandling (4 mdr.)</i>	Ambulant misbrugsbehandling 4 måneder	Pris fra KABS (Glostrup kommunes misbrugscenter), her koster ambulant behandling 470 kr pr dag	120 dage x 470 kr pr dag	56.400	KABS's takst
<i>Familien får intensiv støtte i hjemmet 10 timer ugentlig i 4 år</i>	Støtteperson 10 timer pr uge i 4 år	Hos private udbydere har vi fundet takster på mellem 275 og 350 kr i timen. Vi vælger at bruge højeste takst	10 timer x 350 kr x 52 uger x 4 år	728.000,0	Fx pris på 350 kr her: Base2, privatejet støttekontakt-projekt for børn og unge
<i>Drengen får aflastning i familiepleje 6 døgn pr. måned (8 vederlag) indtil han er 14 år.</i>	Aflastning i familiepleje i 14 år	2061 kr pr døgn på Døgncentret for børn og familier	4 personer x 2061 kr pr døgn x 3/12 af 365 døgn	1.136.016,0	Vederlag/satser for 2010 for døgnophold, familiepleje og opholdssteder:
				2.672.681,0	

Eksempel 1

	5 måneder på småbørnsinstitution	6 år i familiepleje	3 måneder alkoholbehandling	26 x psykologbehandling	Kontakt/støtteperson 8 timer ugentligt i halvt år	Kontakt/støtteperson 4 timer hver 2. uge	Aflastning i familiepleje 4½ år	I alt
0 år	470.546	98.482	0	0	0	0	0	569.027
1 år	0	196.963	0	0	0	0	0	196.963
2 år	0	196.963	0	0	0	0	0	196.963
3 år	0	196.963	0	0	0	0	0	196.963
4 år	0	196.963	0	0	0	0	0	196.963
5 år	0	196.963	132.750	20.192	0	0		349.905
6 år	0	98.482	0	0	72.800	0	10.620	181.902
7 år	0	0	0	0	0	36.400	21.240	57.640
8 år	0	0	0	0	0	36.400	21.240	57.640
9 år	0	0	0	0	0	0	21.240	21.240
10 år	0	0	0	0	0	0	21.240	21.240
11 år	0	0	0	0	0	0	0	0
12 år	0	0	0	0	0	0	0	0
13 år	0	0	0	0	0	0	0	0
14 år	0	0	0	0	0	0	0	0
15 år	0	0	0	0	0	0	0	0
16 år	0	0	0	0	0	0	0	0
17 år	0	0	0	0	0	0	0	0
i alt	470.546	1.181.778	132.750	20.192	72.800	72.800	95.580	2.046.446

Eksempel 2

	1 måneds udredning på småbørnsinstitution	Støttepædagog 10 timer ugentligt i 3 år	Kontaktperson 4 timer pr uge i 10 år	i alt
0 år	0	0	0	0
1 år	0	0	0	0
2 år	0	0	0	0
3 år	93.600	0	0	93.600
4 år	0	106.219	72.800	179.019
5 år	0	106.219	72.800	179.019
6 år	0	106.219	72.800	179.019
7 år	0	0	72.800	72.800
8 år	0	0	72.800	72.800
9 år	0	0	72.800	72.800
10 år	0	0	72.800	72.800
11 år	0	0	72.800	72.800
12 år	0	0	72.800	72.800
13 år	0	0	72.800	72.800
14 år	0	0		0
15 år	0	0		0
16 år	0	0		0
17 år	0	0		0
I alt	93.600	318.658	728.000	1.140.258

Eksempel 3

	Ophold på familieinstitution i 9 måneder	3 måneder alkoholbehandling	Støtteperson 3 timer pr uge i 2½ år	i alt
0 år	1.128.398	132.750	0	1.261.148
1 år	0	0	54.600	54.600
2 år	0	0	54.600	54.600
3 år	0	0	27.300	27.300
4 år	0	0	0	0
5 år	0	0	0	0
6 år	0	0	0	0
7 år	0	0	0	0
8 år	0	0	0	0
9 år	0	0	0	0
10 år	0	0	0	0
11 år	0	0	0	0
12 år	0	0	0	0
13 år	0	0	0	0
14 år	0	0	0	0
15 år	0	0	0	0
16 år	0	0	0	0
17 år	0	0	0	0
I alt	1.128.398	132.750	136.500	1.397.648

Eksempel 4

	Ophold på familieinstitution i 3 måneder for 3-4 personer	Ambulant misbrugsbehandling 4 måneder	Støtteperson 10 timer pr uge i 4 år	Aflastning i familiepleje i 14 år	i alt
0 år	752.265	56.400	0	0	808.665
1 år	0	0	182.000	81.144	263.144
2 år	0	0	182.000	81.144	263.144
3 år	0	0	182.000	81.144	263.144
4 år	0	0	182.000	81.144	263.144
5 år	0	0	0	81.144	81.144
6 år	0	0	0	81.144	81.144
7 år	0	0	0	81.144	81.144
8 år	0	0	0	81.144	81.144
9 år	0	0	0	81.144	81.144
10 år	0	0	0	81.144	81.144
11 år	0	0	0	81.144	81.144
12 år	0	0	0	81.144	81.144
13 år	0	0	0	81.144	81.144
14 år	0	0	0	81.144	81.144
15 år	0	0	0	0	0
16 år	0	0	0	0	0
17 år	0	0	0	0	0
I alt	752.265	56.400	728.000	1.136.016	2.672.681

